

Письменна М. С.
доктор економічних наук
Льотна академія Національного авіаційного університету
м. Кропивницький, Україна

РОЛЬ ДЕРЖАВИ В ІННОВАЦІЙНОМУ РОЗВИТКУ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ

Розглядаючи положення сучасних авіакомпаній і авіапідприємств як на внутрішньому, так і на світовому ринку, важливо відзначити, що для сталого розвитку і підвищення рівня їх конкурентоспроможності необхідна не просто ефективна реалізація власної продукції або послуг, а й оновлення провідних видів діяльності, науково-технічний розвиток, зміни споживчого попиту. В даному випадку мова йде про інновації, здійснення яких є суміжним з фінансовою підтримкою і забезпеченням.

Інноваційний розвиток являє собою комплекс досить дорогих заходів. Саме тому в більшості випадків проблему фінансового забезпечення інноваційного розвитку неможливо вирішити без допомоги з боку держави.

Висока інноваційна розвиненість найважливіших секторів, особливо таких, як авіаційний, сприяє більш стійкому і конкурентоспроможному становищу держави на світовій арені.

Незважаючи на те, що Україна є однією з семи авіаційних держав світу, в галузі накопичився і не вирішується ряд проблем, які заважають ефективно працювати як всій галузі, так і окремим її підприємствам, хоча є і значна частка переваг, а саме:

- висококваліфіковані кадри,
- потужна технічна й технологічна бази,
- природні ресурси,
- високий ринковий потенціал тощо[1].

Такий стан авіаційної галузі пояснюється тим, що ще 30 років назад всі галузі економіки, в тому числі й авіаційна, були спрямовані лише на одного споживача в особі держави, а отже була відсутня конкуренція, що стримувало науково-технічний прогрес та інвестиційну діяльність галузі цивільної авіації.

За останні роки за рідкісним винятком практично не оновлювалися основні фонди, що зробило галузь неконкурентоспроможною як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках.

Для подолання цієї ситуації та для ефективного розвитку авіаційних підприємств і підвищення їх конкурентоспроможності на етапі розвитку ринкової економіки, є здійснення активної інвестиційної діяльності, орієнтованої на сучасні інноваційні процеси.

Держава може різними методами впливати на реалізацію інноваційних та інвестиційних процесів в досить широкому діапазоні. Як правило, державна

підтримка полягає в створенні сприятливих умов для розвитку галузі, регулювання і активної участі самої держави в її фінансуванні

Важливо підкреслити, що для цілісного розуміння структури надання підтримки розвитку інновацій необхідно враховувати базисні положення даного виду діяльності. Ключові аспекти авіаційної галузі - види, форми як напрямки сприяння розвитку інновацій мають бути регламентовані в нормативних документах з боку держави.

Основними документами, що регулюють розвиток інновацій в авіації є

- Транспортна Стратегія України на період до 2030 року [2],
- Державна цільова програма розвитку аеропортів на період до 2023 року [3],
- Концепції розвитку національної інноваційної системи [4],
- Програми розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні

[5], де визначено, що авіаційна галузь є однією із пріоритетних галузей економіки й потребує поліпшення інвестиційного клімату шляхом утвердження інноваційної моделі розвитку, що забезпечить здійснення ефективної інвестиційно-інноваційної діяльності з метою перспективного розвитку авіаційних підприємств і цивільної авіації загалом [6].

Так, наприклад, транспортна стратегія передбачає в напрямку інновацій створення системи кібернетичної безпеки цивільної авіації з урахуванням стандартів та рекомендованої практики ІКАО та законодавства ЄС, впровадження заходів з безпеки польотів з метою створення ефективної системи управління безпекою польотів на державному рівні та рівні суб'єктів авіаційної діяльності відповідно до додатка 19 до Конвенції про міжнародну цивільну авіацію та Глобального плану забезпечення безпеки польотів на 2013-2027 роки, впровадження інноваційних рішень та кращих світових практик проведення митних та інших контрольних процедур під час здійснення перевезень, широке використання інноваційних технологій щодо забезпечення безпеки дорожнього руху покликана збільшити частку вітчизняних літаків на світовому ринку.

Крім того, не буде зайвим відзначити, що відповідно до Концепції реформування державної політики в інноваційній сфері передбачається:

- підвищення ефективності реалізації державної інноваційної політики;
- реформування системи державного регулювання в інноваційній сфері;
- підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки;
- створення ринку інновацій та технологій;
- забезпечення реалізації наукового потенціалу.

Державна політика в галузі реформування авіаційного сектора з точки зору науки повинна бути спрямована:

- на тісну взаємодію держави і приватного бізнесу,
- вдосконалення галузевого законодавства з метою створення більш привабливого інвестиційного клімату,
- розвиток науково-технічного потенціалу,

- створення надійних механізмів залучення позабюджетних джерел фінансування.

Однак нормативно-правове вдосконалення законодавства авіабудівного сектора не вирішує основної проблеми впровадження науково-технічних розробок в промисловий блок авіабудування, що пов'язано не тільки з недостатнім фінансуванням з боку держави, але і відсутністю оптимальних інструментів державно-приватного партнерства з метою залучення позабюджетних джерел фінансування [10].

Отже, світовий досвід показує, що саме підтримка і фінансування інновацій сприяють сталому розвитку даного сегмента суспільного життя.

Досягнення поставленої мети було неможливо без вирішення поставлених завдань.

Поступальний перехід від завдання до завдання показав, що державна підтримка інноваційного процесу в авіаційній сфері є одним з ключових напрямків діяльності держави, так як сприяння інноваційному розвитку з точки зору нових авіаційних структурних розробок і нововведень сприяє докорінній перебудови як в сфері надання авіаційних послуг, так і в сфері їх споживання.

Такі удосконалення та перетворення не можуть не надати позитивного впливу на розвиток науково-технічного сегмента нашої країни.

Література

1. Авіаційна галузь України на брיוчому польоті ... Defense Express : веб-сайт. URL: <https://old.defence-ua.com/index.php/statti/9129-aviatsiyna-promyslovist-ukrayiny-na-bryuuchomu-poloti>
2. Про затвердження Державної цільової програми розвитку аеропортів на період до 2023 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 р. № 126 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/126-2016-%D0%BF>.
3. Про затвердження Програми розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні : Постанова Кабінету Міністрів України від 02 лютого 2011 р. № 389 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-2011-%D0%BF>
4. Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 червня 2009 р. № 680-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/680-2009-%D1%80> .
5. Про схвалення Транспортної стратегії України на період до 2030 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 травня 2018 р. № 430-р URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-nacionalnoyi-transportnoyi-strategiyi-ukrayini-na-period-do-2030-roku>
6. Шапенко Л.О. Поняття інвестиційно-інноваційної діяльності у галузі цивільної авіації. Електронне фахове видання "Порівняльно-аналітичне право". 2014. № 6. С. 233-236. URL: <https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/12908/1/%d0%a8%d0%b0%d0%bf%d0%b5%d0%bd%d0%ba%d0%be%20%d0%9b.%d0%9e..pdf>